

77-641399

SAN'AT

Sonbaharın

İ
L
K
S
E
R
G
İ
S
İ

İstanbul'un bu yıl san'at bakımından en çorak ve semeresiz devresi sonbaharın başlangıcı olan Eylül ayına isabet etti. Bu ayda tek güzel san'at hareketi, meşhur ressamlarımızdan İBRAHİM SÂFİ Bey'in 15 ile 30 Eylül arasında Taksim Fransız Başkonsolosluğu salonunda teşhir ettiği yağlı boya resim sergisi oldu.

Güzel san'atlar asrımızda bir çok sebepler yüzünden nazariyat ve tatbikat noktalarından büyük değişikliğe uğramakta, çok ve pek çok geniş mânada kullanılan «modern» tâbiri güzel san'atların her nev'inde tahrip ve tereddilere de yakıştırılmaktadır. Bugün opera san'atının yerini modern bale almıştır. Elektronik musiki denen lâboratuar san'atının duyulmasından dehşete düşen ağır başlı bestekârlar üzgün ve mütereddittir. Tiyatro ve sahne san'atı siyasi ideolojilerin zebûnu olmuş durumdadır. Televizyon, sinema ve filimciliği göğsünden hançerlemektedir; sinema devri kapanmaktadır. Desen, menazır, boya ve renk san'atı, çizgi ve ışık sanatı klâsik bir irtica sayılmaktadır. Şiir sanatı ifade ve felsefe kudretini kaybetmiştir, sâf şiir can çekişmektedir, hayâl yokolmuş ve yerini zevksiz katı madde almıştır. Mimarlık acınacak durumdadır.

Mücerret resim san'atına bağlı tablolara büyük halk ve seyirci kütleleri pek itibar etmiyor. Musikideki elektronizm ve resimdeki tecrit iddiası, yeryüzünü imar ve inşâdan acze düşen biçâre insanoglunun hayâlî fezâ sanatı hevesini ifşa etmektedir. Böyle karmakarışık yani hercümerci (kaotik) bir devirde klâsik ve romantik san'at üslûplarında direnerek eserler meydana getirmek doğrusu kolayca imrenilir

I. Semahaddin CEM

bir hareket tarzı değildir. İddiadan kaçınmak tevazü ile çalışmak, klâsik form ve mevzulara sâdik kalmak, halk kütlelerine müsbet noktadan tesir için en iyi usuldür. San'at burada hem kendi vakar ve haysiyetini, ciddiyet ve şahsiyetini koruyup «san'at için san'at» nazariyesini ifadelendirir, hem de büyük halk kütlelerine hitap etmiş ve onları kendine bağlamış olur..

Kıymetli san'atkâr İbrâhim Sâfi'nin sergisini dolaşırken bunları düşünüyordum. Geçen yıl (1965 Haziranında) Beyoğlunda başka bir salonda 225 parça tablo peyzaj, portre, kompozisyon ve natürmort teşhir eden ressam bu defa yüze yakın yeni tablosuyla İstanbuldaki seyircilerine yeni güzel duygular veriyordu. Çoğu İstanbula ve civar şehirlere ait başarılı ve kuvvetli manzara resimleri olan tablolar renk ve ışık içindeydi. Her birinde ayrı bir sevimlilik, canayakınlık, içten tebessüm eden bir hâl vardı. Aldanmıyorsam, İbrâhim Sâfi'nin mensup olduğu san'at çıkışı ve devresinden bu sağlam klâsik yolda sebat ederek günümüze kadar a - zimle gelebilen bir kendisi kalmıştır. Onunla beraber olan diğer ressamlarımızın hemen hepsi, yenilik hevesiyle mektep üslûplarını değiştirmek yüzünden bozulmuşlar ve an'anelerini kaybetmişlerdir. O devreden sebat ederek yaşayabilen yegâne san'atkâr, kendi mütevâzî köşesinde zevkle çalışan İbrâhim Sâfi Beydir.

1898 Azerbaycan doğumlu olan sanatkâr önce Moskovada, 1923 den itibaren de Nâmık İsmâil'in müdürlüğü zamanında Sanayii Nefise Mektebinde tahsil ediyor. Bilâhare Avrupaya giderek sanat hareketleriyle, klâsik mekteplerle temas ve alâka kuruyor. Münih'te beş defa olmak üzere Bonn, Paris, Marsilya gibi şehirlerde bir çok sergiler açıyor. 1938 den itibaren İzmirde, 1946 dan itibaren İstanbulda, 1948 den itibaren de Ankarada eserlerini bir çok sergi ve salonlarda teşhir ediyor. Ressamın tarzı, yeniklâsik ve intibâcî yâni empresyonisttir. Manzara resmini tercih etmekle beraber portre resmi yapmayı da sever ve muvaffakiyetli portre resimleri vardır. Tiziano, Rembrand, Bruegel, Corot başta olmak üzere Fransız intibâcî ressamları ile Çallı İbrahim, Nazmi Ziyâ, Vecih Berketoğlu, Hikmet Onat en ziyade tercih ettikleridir. Modern resim hakkında : «zamanımız modern resmini dekor olarak severim, ama hepsi bu kadar..» diyor.

1/11/1966 gününden itibaren ayın 15 ine kadar yüze yakın tablosu Roma'daki T. C. Ba-

sın Ataşeliği salonunda resmen teşhir edilecek ve ressam bu sergisine bu defa hiç teşhir etmediği tablolarla katılacaktır.

Modern ve mücerret resim sanatlarını sevmeyen iki doktor, yeni ressamlarla alay etmek için bir oyun düşünürler. Bir maymunu odaya kapatıp orada ona boya, fırça, sehpa, gerilmiş tuvalle başbaşa bırakırlar. Maymunun çizdiği ve fırça ile yaptığı sözde tabloları «yeni bir modern ressamın hârikaları» reklâmiyle halka teşhir ederler. Artık sanat münekkidlerinin bu resimlere dair medhiyeleri göğe yükselmektedir.. Modern resim, görülmemiş sanat vs. Nihayet iki doktor, rezaleti meydana çıkarırlar ve münekkidlerin medhettikleri tabloların, şekil, desen ve renk hercümerci olan şuarsuz şeylerin kahramanı olan maymunu teşhir ederler..

Bu hâdise aynen bir kaç yıl önce Avrupa'da vukua gelmişti.

Profesör Nimbus denen hayalî karikatür kahramanı da tablolar yapar, sergide asar, kimşe aldırılmaz ve bakmaz, bir yenilik olsun diye levhaları ters asar, gören gelir ve herkes yığılarak seyrederek..

Rahmetli karikatürist Cemal Nadir Güller'in de buna benzer bir resmi vardır : Kahramanı AK, atölyesinde özenerek çalışır, resim yapar, sergiye götürür ise de onu kapı dışarı ederler. Dostu KARA bunun üzerine bu vak'adan ibret alarak bir oda süpürgesiyle boyaları tuvalin üzerine vurur ve sıvar. AK'ın şaşkın bakışları arasında onu aynı sergiye götürür, bunu kabul ederler ve kendisine de maddalya verirler..

Şüphesiz mizah ve karikatürde alay, mübâlega ön plâdadır, gerçeği haddinden fazla büyülterek anlatır. Lâkin yukarıda bahsedilen iki karikatür asrımızdaki modern resim sanatıyla müthiş bir şekilde alay etmektedir ve maalesef bunlarda hakikatın payı büyüktür.

Bugün resim sanatında desende, boyada, telâkkide, menâzır fenninde, zevkte ve düşüncede, heyecan ve tahassüslerde, hassasiyette, san'at idealinde bir düşkünlük çağını yaşamaktayız. İbrâhim Sâfi Bey'in güzel resimleri, yânik ve susuz bağrımızın ateşini hafifletmekte, halkın temâşa duygusunda klâsik - romantik zevki devam ettirmektedir. Bundan dolayı san'atkâra teşekkür borçluyuz. Roma sergisi için de şimdiden başarılar dileriz.

